

EKONOMIKA ZEMĚDĚLSTVÍ

Гайдучок Т.С., к.е.н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

ПЛАНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСАХ – СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В нинішніх умовах суб'єкти ринкової економіки стають вільними у вирішенні питань, пов'язаних з використанням землі та інших виробничих ресурсів, вибором напрямів виробництва та реалізації продукції. Сільськогосподарські підприємства самостійно визначають ринки збуту продукції, розподіляють доходи та прибутки. Таким чином забезпечується повна самостійність товаровиробників, хоча це не означає, що їм не потрібно планувати свою діяльність. Навпаки, виникає необхідність якомога детальніше аналізувати наявні ресурси, можливості підприємства виробляти певну кількість продукції, реалізувати її на вигідних умовах і в кінцевому результаті отримати максимум прибутку.

На сучасному етапі у більшості сільськогосподарських підприємств не здійснюється належне планування. Замість реальних планових завдань щодо обсягів виробництва продукції, її асортименту, рівня забезпеченості виробничими ресурсами та фінансових результатів у виробничо-фінансових планах наводять недостатньо обгрунтовані дані. Планування потреби сільськогосподарських підприємств у виробничих ресурсах не проводиться і це негативно впливає на ефективність всього сільськогосподарського виробництва.

При ринкових відносинах планування, як правило, інтегрується з маркетинговою діяльністю. Коригуються взаємозв'язки планових і ринкових відносин. Якщо ринок визначає попит і динамічно діє на структуру та ефективність виробництва, то прогнози і плани визначають стратегію розвитку товаровиробників як суб'єктів ринкових відносин.

Однією з важливих умов виконання поставлених перед сільським господарством завдань щодо нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції є раціональне забезпечення товаровиробників основними засобами виробництва у відповідності до їх спеціалізації. Раціональний рівень забезпеченості господарств засобами праці обумовлює вищу ефективність їх використання і відповідні результати господарської діяльності підприємства. Необхідною умовою вирішення цього завдання є визначення науково-обгрунтованої потреби господарств певного виробничого напрямку в засобах виробництва з врахуванням природно-економічних умов їх господарської діяльності. Наявність системи науково-обгрунтованих нормативів оснащеності сільського гос-

подарства основними засобами праці підвищує об'єктивність планових завдань і є важливим фактором їх оптимізації.

Курс на інноваційний розвиток в аграрному секторі зумовлює необхідність розширення та удосконалення матеріально-технічної бази, підвищення рівня механізації та електрифікації виробництва, введення в дію нових та реконструкцію діючих виробничих потужностей. Аналіз стану матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств Житомирської області в частині основних засобів свідчить про високий рівень руйнації виробничих приміщень і споруд, машин і обладнання, транспортних засобів, скорочення поголів'я основного стада та багаторічних насаджень. Це обумовлює, в свою чергу, необхідність обґрунтування обсягів капітальних вкладень для оновлення та модернізації матеріально-технічної бази і визначення джерел фінансування.

Аналіз нинішнього стану основних засобів та їх потреби на перспективу показав, що найменшу питому вагу від потреби займають багаторічні насадження, а також машини і обладнання, а найбільшу – будівлі і споруди. Проведені дослідження підтверджують значний відсоток будівель і споруд (69,5%) та досить низький відсоток машин та обладнання (16,3%). За нашими розрахунками в структурі основних засобів частка будівель і споруд не повинна перевищувати 50%, а машин і обладнання не менше 30%. В нинішній структурі основних засобів Житомирської області активна частина, яка бере безпосередньо участь в технологічному процесі виробництва сільськогосподарської продукції займає 27,7%. Для нормального функціонування сільськогосподарських підприємств необхідно не менше 45%.

За даними проведених розрахунків в потребі основних засобів необхідність в інвестиціях в основний капітал по аграрному сектору Житомирської області складає понад 20 млрд. грн.

Враховуючи важкий фінансовий стан сільськогосподарських підприємств, недостатні асигнування з державних і місцевих бюджетів та непривабливий інвестиційний клімат необхідно зосередити зусилля на пошуках і використанні ефективних економічних, організаційних та інших механізмів, які б забезпечували значне збільшення обсягів інвестицій у технічне переоснащення аграрного сектора Житомирщини.

Проте, проблемою збереження та ефективного використання основних засобів можливо вирішити також шляхом субсидій на підтримання доходів сільськогосподарських товаровиробників. За допомогою субсидування сільськогосподарських підприємств у країнах ЄС відшкодовуються додаткові витрати, обумовлені особливостями сільськогосподарського виробництва.

Запропоновані заходи дозволять забезпечити стабільність ринкової ситуації і тим самим створити для сільськогосподарських товаровиробників кращі умови для планування їх фінансово-господарської діяльності.